

Nagy Olivér Ábel

*Komp a Sztűx
folyón*

Kharón, az Alvilág révésze, a szokásos köreit rótt a Sztüx folyón. Két part között evezett, jól megszokott professzionalitással: az élők és a holtak világát elválasztó partok között.

Mikor kikötni készült, hogy felvegye az aznapi utasokat, észrevette, hogy azok a szokottnál is többen vannak. Kharón erősen kételkedett, hogy elfér ennyi ember a ladikban.

– *Semmi gond* – gondolta magában. – *Csak akad közöttük néhány suhanc, akinél nincs obolosz. Azokat majd száz év bolyongásra ítélem a Sztüx mentén, s akkor nem kell kétszer forduljak miattuk.*

Ahogy meglátták a pszükhopomposzt¹, többen is megriadtak. Nem csoda, hiszen nem festett valami barátságosan: tógát viselő, kopasz és ősz szakállú ember képét vette föl, de jóval magasabb volt náluk, meghaladta a két és fél métert. Ezen kívül, bőre hamuszürke volt, szemének szaruhártyája ébenfekete színben pompázott, s pupillája narancssárgán lángolt. E szikrázó szempárból szurokfekete érzet futott elő, minden irányba, a halántékáig, tar feje tetejéig illetve a járomcsontjáig főágai, megjelenítve Hádész birodalmának hat folyóját.

Kharón finoman kikötött, majd kilépett a ladikból. Az emberek összébb álltak, mint az ijedt bárányok.

– Hát titeket meg mi lelt, bolond halandók? – mordult rájuk. – Tán a papjaitok nem készítettek fel arra, ami a halál után vár rátok? No, szaporán! Ne vesztegessétek az időmet!

Azok csak néztek rá bambán, mintha nem is az ő nyelvüket beszélné. Kharón érezte, ahogyan kezdi elfutni a mérge.

Hirtelen aztán az egyik férfi, szemlátomást egy középkorú családapa, karon ragadott egy nőt, aki a felesége lehetett, s unszolni kezdte:

– Gyere drágám. Mi már meghaltunk. Ő már nem fog bántani minket. Át kell hajóznunk vele a Sztüxön. Ez a sorsunk.

– Ó, kedvesem, én úgy félek! – zokogott fel hangosan az asszony, s reszkette átölelte férjét. – Annyi mindent hagytunk hátra! Oly temérdek veszedelem vár most a kicsikre! És most egyedül maradtak!

– Mi már nem tehetünk értük semmit – felelte komoran a férj. – Vagy megtanulnak a saját lábukra állni, vagy hamarosan követnek minket.

Azzal Kharón elé vezette a nőt, s így ők voltak az elsők, akik miután megfizették őt a szolgálataiért járó egy-egy obolossal, helyet foglaltak a ladikban.

Látva az előbbi példát, többi ember is megindult a révész felé, sőt, egyenesen tolongtak, hogy helyet foglalhassanak.

– Hé, hé! – kiabálta Kharón dühösen. – Csak szép sorjában! Egyszerre egy!

Azok szemlátomást megriadtak attól, ahogy a pszükhopomposz felemelte a hangját, így rövid egyezkedés után libasorba rendeződtek a móló előtt.

– Nagyon helyes. Mindenki készítse elő az oboloszát, amivel eltemették! Aki nem rendelkezik ilyennel, arra száz hosszú esztendő bolyongás vár a Sztüx mentén!

De meglepő módon, az összes ki tudta fizetni az utazás költségeit. Kharónnak komoly fejtörést okozott, hogy betuszkolja őket valahogy a ladikba. Bár kicsit tömve, de sikeresen indult útnak a rozsdavörös folyón.

– Szóval a hírek nem túloztak – hallotta Kharón egy nő beszédét.

– Nem – felelte szomorúan egy férfi. – Még sokan jönnek majd utánunk.

Kharón némán evezett, nem figyelt oda rájuk.

Habzó hullámokkal és a vízben uszkáló furcsa lényekkel övezve, kilenc kanyarulatot téve jutottak el az Alvilág legmélyére: egy szörnyű mocsár, ahol Hádész sötét palotája áll. Ott aztán Kharón a partra tette utasait; az ő feladata ezzel véget ért.

Másnap dupla annyi halott várt rá a parton, mint azelőtt. Kharón haragja bugyborékkolt, akár a folyékony vas a kohóban.

¹ görög: „a lelkek vezetője” az összehasonlító vallástörténetben olyan lényt jelöl, akinek a feladata, hogy elkísérje az újonnan elhunyt lelkeket a túlvilágra

– Mi a ménkü történik a fenti világban mostanában? – szitkozódott, miközben ellenőrizte az utasokat.

Egy szomorú tekintetű agg felelt neki:

– Ó, hatalmas Kharón – mondta kesereűn. – Egy nagy háború tört ki az emberek országai között a mai napon. Mi vagyunk annak első áldozatai.

Kharón láng szemei elkerekedtek az indulattól.

– Erősz és Pszükhé szerelmére, egy újabb háború? – sóhajtott méltatlankodva. – Legyen bár életem örökkévaló, a halandók gyarlósága minden egyes alkalommal, újra és újra meg tud lepni. A fajtád sosem tanul a hibáiból! De közben mégis azt hiszitek, felérhettek az isteneitekhez, pusztán azért, mert fejlődnek a kis játékszereitek. Ki kell ábrándítsalak: még mindig a majmok szintjén álltok. Ezzel az értelmetlen vérontással nem szolgáltok senkit, csak nekem csináltok több munkát.

Az agg nem felelt, némán felmutatta oboloszát, és helyet foglalt a ladikban.

Kharón aznap kétszer fordult.

Az azt követő napokban sem állt meg a távozók számának rohamos növekedése. Kharón idővel már nem is idegesítette fel magát rajta, kezdett hozzászokni ehhez a sokadik háborús idényhez, melyben mindig tengernyi teendő akad.

Néhány héttel későbbre az elszállítandók száma már olyan magasra rúgott, hogy egyedül az mentette meg a révészt a késlekedéstől, hogy rengeteg volt közöttük a temetetlen halott, akiket nem volt kötelessége átszállítani a folyón. Ezek a szerencsétlenek így bolyongásra ítéltettek, s kénytelenek voltak tovább túrni a szenvedést, halálon túl is.

Kharón elhatározta magát, hogy számtalan évezreden át tartó szolgálata után megváltik hű ladikjától, és egy modernebb, nagyobb kapacitással rendelkező vízijárműre cseréli: a komp. Mindjárt Perszephoné, az Alvilág királynője, elébe is járult, aki áldását adta erre a vállalkozására. Perszephoné még azt is felajánlotta, hogy anyagilag megtámogatja a révészt, ám az ezt tisztelettel visszautasította. Az elmúlt hetekben oboloszokból befolyt összeg bőven elegendő volt egy komp vásárlására.

Egy csöppet nehezen szokott hozzá eleinte az új, dízel motor hajtotta folyószelőjéhez, melyet immár kormánylapát és evező helyett egy gombokkal és karokkal tűzdelt irányító panelről navigált a megfelelő áramlatokon, de ez végre rendelkezett elég hellyel, a megváltozott kor igényeihez mérten.

„Komp a Sztüx folyón. Kharón is modernizál.”

Újabb napok teltek el, s Kharón egyre inkább hozzászokott a megváltozott munkájához. De a holtak továbbra is úgy sereglettek, mint hangyák a nyári évszakban.

Idővel aztán Kharónban felébredt a kíváncsiság a fent dúló háború iránt, és elkezdett kérdéseket feltenni az embereknek. Volt kiből válogatnia bőven; katona és civil egyaránt ezártalán akadt.

– A te életedet ki és miért oltotta ki? – kérdezett egy szeplős fiatalembert.

– Ideológia – válaszolt az. – Egy ellenséges tisztt bevonult a falunkba az embereivel, és „kivizsgálásnak” vetett mindenkit alá. Akiről úgy ítélte, hogy a nyomorult elveinek ellensége, azt felakasztatta. Köztük voltam én is. Pedig én szarok erre az egész háborúsdíra! De még azt is leszarom, hogy ők vagy a korábbiak parancsolnak felettünk! És most a húgom magára maradt...

Másnap egy nőnek tette fel ugyanezt a kérdést.

– Engem egy részeg katona erőszakolt meg – számolt be az a történetéről, egész testében remegve. – Visszont nem ebbe haltam bele, hanem abba a betegségbe, amit elkaptam tőle. Mindig is gyenge volt az immunrendszerem, és ez csak méginkább legyengített. A betegség könnyedén végzett velem.

Egy vénülő, bajszos férfi így felelt:

– Vak túlkapás. Egy farmon éltem a családommal. Katonák jöttek, és kipateroltak minket a házból, azt állítva, hogy parancsuk van, hogy ezen a környéken állítsanak fel helyőrséget. Mikor megkérdeztem a hadnagyukat, hogy és akkor mi mégis hová menjünk, lekevert nekem egy pofont feleselésért, és rám kiabált, hogy mit bánja ő, csak takarodjunk innét. Mikor a szemébe vágtam, hogy én és a családom nem megyünk innen sehová, villámgyorsan pisztolyt nyomott az államhoz, és szó nélkül meghúzta a ravaszt. Fejbelőtt, mert nem akartam földönfutóvá lenni a kurva háborúja miatt!

– A boltomban voltam, mikor fosztogatók törtek be hozzám – mondta egy öregasszony a következő napon. – Ketten voltak, pajszerral és vérben forgó szemekkel. Mindkettő olyan sovány volt, mint egy csontváz. Úgy hiszem, napok óta nem ehettek semmit. De hiába jöttek, a polcaim már egy hete üresen álltak, mert az ostrom miatt alig jutott ellátmány nekünk, lakosoknak. Csak menedékhelyként használtam a boltot, mióta egy bomba elpusztította az otthonomat. A két rabló dühében nekem esett, és addig ütöttek, amíg levegőt kaptam.

– Járvány – mondta egy másik utána. – Egy ismeretlen vírust hozott be az egyik katona a táborba, amit nekem kellett volna kezelni. De nem volt megfelelő felszerelésem a munkához, és ráadásul magam is megfertőződtem. Nem éltem utána sokáig.

– Éhen haltam, a gyermekeimmel együtt.

– Menekülés közben balesetet szenvedtünk.

– A harcok okozta tűzvészben égtem.

Ilyen válaszokat kapott Kharón.

Teltek múltak a hetek, és a pszükhopomposz egyre kevesebbet kérdezett, és egyre többet hallgatott. Egyre kevésbé tudták az utasok válaszai meglepni. Szinte már ő is megszokta, hogy ezek a borzalmak mindennapossá váltak. Oly sokadjára történt már ez, mintha természetes volna... Árész nagy öröme.

Hanem egy napon észrevette, hogy a szokásosnál több fiataalt lát a kompra várakozók között.

Fiatal fiúkat és lányokat. Sőt, gyerekeket...

– Miért vagytok ennyien, tacsók? – kérdezte komoran az egyik fiút.

– Minket erőszakkal soroztak be – felelte az, könnyes szemekkel. – Apadni kezdett a képzett személyek száma a hatalmas veszteségek miatt. Ezért mi jöttünk. Először a nagykorú fiúk, majd később már a lányok, sőt, a *kiskorúak is*. Egyik nap még a buszon ültünk, útban az iskolába, a másikon már jött is a behívó. Aztán puskát nyomtak a kezünkbe, és kiküldtek a frontra, hogy harcba száljunk. Nem tartottunk ki sokáig...

Kharón némán meredt a fiúra. Tanácstalanul érezte magát.

A fájdalom, a gyász és a sajnálat az ő természetének teljesen elletmondó érzelmek voltak, így hát képtelen volt megtapasztalni őket. Az ő életét a holtak határozták meg.

Ám most valami megmozdult benne. Valami, amit egy jó darabig nem tudott lerázni magáról. Talán nincs is rá konkrét kifejezés.

Kharón nem sokat tudott a halandó életről magáról, nem is volt tiszte tudni. Annyi azonban számára is világos volt, hogy a halál a végső sorsa mindennek, ami él és lélegzik. Talán egymaga az univerzum örökkévaló csak, habár e fogalom nehezen definiálható. Egy szó mint száz, az élet idővel meghal. Egy híres krónikás, Nefelibata, azonban azt mondta egyszer a révésznek: "Pont ez a vég adja szépségét." Majd azt is hozzátette: "Viszont, senkinek nincs joga ezt a véget a saját kényére-kedvére előre mozdítani."

Szóval felmerül a kérdés: ha még azt, kinek önnön létének egyetlen értelme a holtak, is megrendítheti az értelmetlen vérontás és pusztítás... az, aki elrendeli, miért marad hideg? Hogyan tud az maradni? Hogyan békél meg a lelkiismeretével, hogyan néz a tükörbe, hogyan hajtja álmra a fejét? És most, hogy az ő kezén szárad ki tudja, hány ártatlan vére, végre úgy érzi, elérte, amit kívánt?

Ember az egyáltalán?

Acta est fabula.